

تلفیق دیدگاه های آنارشیسم و فوتوریسم در شکل گیری شهر پایدار

مریم عبودیت**

چکیده

شهر همواره در نزد روشنفکران، فیلسوفان، جامعه شناسان و محققان به عنوان پدیده ای نوظهور که انسان را از اصل و ریشه خود دور کرده و او را در چابوب روابط عقلانی خشک قرار داده و حتی نسبت به انسان نیز رویکردی ابزاری دارد نگاه می کنند. روابط اجتماعی و شیوه امروزی زندگی در فضای شهری از یک طرف و نقش نمادین فضاهای کالبدی در شهرها از طرف دیگر انسان شهر نشین را بیش از پیش نسبت به «خود» و «دیگران» و «محیط» بیگانه کرده است. در طی دهه های اخیر جنبش ها و مکاتب چندی در عرصه معماری و شهرسازی پیدا شده اند که غالباً ریشه در دیدگاه های فلسفی دارند و شناخت آنها ضروری است. از جمله این مکاتب شهری که در سالهای اخیر وسعت یافته اند و اغلب معماران و شهرسازان حتی الامکان نگاهی بدان ها دارند مکاتب فوتوریسم و آنارشیسم می باشد. شهرها از یک طرف بر طبق نظریات فوتوریسم ها با تاکید بر آینده و نیز پویایی و دینامیسم شهر و ستایش هر چه بیشتر مدرنیسم روز به روز در حال بزرگتر شدن هستند. لازمه پویایی در چنین شهرهایی توجه ویژه به اتومبیل، ستایش عظمت و جلال پدیده ها و مظاهر صنعت می باشد و از طرف دیگر بر طبق نظریات آنارشیست ها، شهرهای بزرگ را عامل اصلی تخریب محیط زیست و مرکز دیوانسالاری می داند و گاهی نیز این مکانها را مراکز دیوانه وار و قاتل زندگی می پندارد. نوشته حاضر بر آن است که ابتدا ریشه های فلسفی فوتوریسم و آنارشیسم را جست و جو کند و سپس جنبه های مختلف هر یک را در حیطه معماری و شهرسازی به بحث بگذارد. در آخر با بررسی دیدگاه های این دو مکتب در باره شهر و تلفیق آنها و استخراج نکات مثبت و مشترک این دو دیدگاه درباره ابعاد کالبدی و ویژگی های ادراکی شهر پایدار به توصیف آن از دریچه نگاه این دو جنبش شهری می پردازیم.

کلمات کلیدی: فوتوریسم، آنارشیسم، از خود بیگانگی انسان شهری، هویت شهری، شهر پایدار

۱- مقدمه

رشد شتابزده ی شهر و تغییر بنیادی بوجود آمده در شیوه ی زندگی انسان ها در قرن اخیر ذهن متفکران بسیاری را به خود درگیر ساخته است. معماران و شهرسازان از یک سو و اصحاب علوم اجتماعی نوپا از سوی دیگر در کنار جمعیت شناسان، روانشناسان، تاریخ دانان و ... همه به مطالعه ی شهر و پیامدهای انقلاب صنعتی روی آوردند. از قرن نوزدهم با آغاز انقلاب صنعتی و رشد سریع شهرها، توصیفات هراس